

האגודה הישראלית להיסטוריה כלכלית / הפורום להיסטוריה של המחשבה הכלכלית

בשיתוף מכון כהן להיסטוריה ופילוסופיה של המדעים והרעיונות – אוניברסיטת ת"א

קול קורא ליום-עיון "מיסוי - התבוננות היסטורית רב-תחומית"

מיסוי נחשב לאיזור החיכוך המרכזי והעיקרי שבין נתינים/תושבים/אזרחים לשלטון. מיסוי יכול להיחשב כנגיסה מרכושם וממונם הפרטי של התושבים/האזרחים על-ידי השלטון כעלה תאנה או תואנה כי נגיסה זו נועדה לחזור עליהם כהגנה צבאית, הגנה אזרחית, שירותים, פיקוח וסחורות ושירותים ציבוריים, שהלכו והתרחבו במהלך השנים. אולם, ניתן להעריך אותו גם כתמורה בעבור מיגוון השירותים שהמדינה מעניקה: חינוך, בריאות, תחבורה, בטחון, רווחה, צדק חלוקתי, תרבות. בתפישה הראשונה מס הוא נטל ואילו בשניה – מס הוא תשלום.

אירועים פוליטיים-כלכליים רבים, שבמרכזם מיסוי, אירעו בעבר: ספר מלכים א' מספר כי כאשר ירש רחבעם את שלטון שלמה, שמערכת המיסוי של ממלכתו היתה מאורגנת ומשוכללת, פנו אליו שבטי ישראל להקל עליהם בעול המסים. הירש סרב לבקשתם ואף הכריז על הגדלת העול. הוא שלח אליהם את שר המסים, אשר נרגם ומת. על כן, מציין המקרא, נפרדו השבטים והקימו ממלכה נפרדת. הסופר המקראי ראה בארוע המס כגורם לפירוק הממלכה.

המסורת האנגלית שימרה אגדה עסיסית יותר: ליידי גודיבה, רעייתו של לאופריק, הלורד של קבנטרי במאה ה-11, היתה מוטרדת מעול המסים הכבד שהטיל בעלה על נתיניו, ועל כן הפצירה בו להקל את העול. לאופריק נאות בתנאי שרעייתו תרכב עירומה בלילה במרכז העיר. היא הסכימה, דהרה עירומה בכיכר השוק והלורד לאופריק עמד בהבטחתו ונטל המס הוקל.

גם הארוע שהצית את מלחמת העצמאות של ארצות הברית היה ארוע מיסוי. נציגי 13 המושבות הבריטיות בצפון אמריקה טענו כלפי הפרלמנט הבריטי כי אינו רשאי להטיל עליהן מסים משום שאינן מיוצגות בפרלמנט הבריטי. "באין נציגות - אין מיסוי" הכריזו ומרדו.

למיסוי יש השפעות ניכרות על יחידים, על פירמות, על הכלכלה ועל החברה. הוא עורר חשיבה, תיאוריות ועמדות מנוגדות ומגוונות החל מגישות אנרכיסטיות, השוללות את כל הצדקות למס כלשהו, ועד לתפישות הקומוניסטיות, שלא הכירו בזכות הקניין הפרטי, וממילא ייתרו את הצורך בתשלומי מס. תיאוריות כלכליות בתחום הרווחה מחד גיסא ובמימון ציבורי מאידך גיסא הציעו הצדקות תועלתניות למס ויצרו את תפישת המס האופטימלי, את עודף הנטל (deadweight loss) ואת האיזון המירבי שבין מימון הסחורות והשירותים

הציבוריים לבין רווחתם של משקי הבית. מחקרים רבים ביקשו לבחון את הקשר שבין שיעורי מס לצמיחה כלכלית. ומנגד, חוקים וריפורמות מתחומי כלכלת הרווחה, פילוסופים חברתיים ומשפטנים עסקו בשאלות המס והצדק החלוקתי.

ביום העיון שכותרתו "מיסוי - התבוננות היסטורית רב-תחומית" אנו מבקשים הצעות להרצאות, שנושאייהן הן תיאור וניתוח של תיאוריות, תפישות ואירועי מיסוי מן העבר. איננו מבקשים פיתוחים עכשוויים ועמדות נוכחיות על המיסוי, אלא התייחסות אל תיאוריות, מחשבות ואירועים מן המחשבה על מיסוי.

אנחנו פתוחים לניתוחים מתחומי הכלכלה, הפילוסופיה, מדעי המדינה, מדעי החברה והמשפטים; ולהתייחסויות למיסוי בתקשורת, בספרות, בשירה, באמנות, במחזאות ובכל היבט אחר, העשוי להעשיר את הידע של הנוכחים והמשתתפים בהיסטוריה של המיסוי יתקבל בברכה ויזכה לעיון ולהחלטה.

יום העיון פתוח לכל. אין כל מגבלה של תואר אקדמי.

יום העיון ייערך ב-4 בנובמבר 2019 בחסות מכון כהן להיסטוריה ופילוסופיה של המדעים והרעיונות באוניברסיטת ת"א.

המועד האחרון למשלוח הצעות, שאורכן אינו עולה על 500 מלים, הוא 31.8.2019.

תשובות למציעים יימסרו עד 15.9.2019.

המייל למשלוח ההצעות הוא המייל של האגודה הישראלית להיסטוריה כלכלית

secretary@eha-israel.org

נא לציין הצעה ליום העיון "מיסוי - התבוננות היסטורית רב-תחומית".

הוועדה האקדמית

פרופ' יוסף אדרעי, פרופ' יורם עדן, יאיר ברק